

A KisVÁROS program értékelése

Rövid összefoglaló

Készült a

**GYÖKEREK ÉS
SZÁRNYAK**
ALAPÍTVÁNY

megbízásából

Héra Gábor

HOLO.

hatasmeres.hu

Budapest, 2024.05.07.

Bevezetés

Ez a kutatási jelentés a KisVÁROS program értékelésének az eredményeit foglalja össze. Az értékelést a [Gyökerek és Szárnyak Alapítvány](#) (GYSZA) megbízásából a [HOLO](#) vezető kutatója, Héra Gábor végezte el. A vizsgálat elsődleges célja annak feltárása volt, hogy a program milyen hatást ért el a támogatottak, az általuk létrehozott szervezeti tagok és a helyi közösség életében. Az adatfelvétel keretében 18 interjú készült el 2024 februárjában és márciusában. Az értékelés során az úgynevezett Outcome Harvesting módszertanát követtük.

Az elért hatásokról

A visszajelzések szerint a program a támogatottak és az általuk létrehozott csapatok életében (elsősorban, de nem kizárólagosan) az alábbi hatásokat érte el:

- készség-fejlődés (leginkább a vezetői készségek és a hatékony csapatmunka terén),
- a helyi közösség iránti elköteleződés megerősödése,
- az ismertség és beágyazottság megerősödése,
- partneri kapcsolatok kialakulása (akár regionális vagy országos hatókörű szervezetekkel),
- a létrehozott szervezetek és vezetőik a helyi hatalom számára is tényezővé váltak,
- formális, bejegyzett helyi szervezetek jöttek létre, amelyek
- képessé váltak egyfajta híd-szerep betöltésére, az esetlegesen meglévő helyi törésvonalak ellenére a helyi lakosok összefogására.

Az értékelés során további, összesen 24 (egyéni, szervezeti vagy közösségi szinten érvényesülő) program-hatást azonosítottak az interjúalanyok. Ezek részletes bemutatására ebben a rövid összefoglalóban nem térünk ki.

A hatások elérését segítő program-specifikus tényezők

A visszajelzések szerint a hatások eléréséhez több program specifikus tényező járult hozzá. Fontos szerepe volt már önmagában a nyertes pályázatnak, hiszen a szakmailag legitimnek tekintett támogató bizalmat szavazott a támogatottaknak és az általuk megfogalmazott elképzeléseknek. Mindez önbizalmat adott a pályázatra sikerrel jelentkezőknek. A közös munka mikéntje is meghatározó volt: a KisVÁROS szervezésében megvalósult személyes találkozókon lehetőség volt a csoportok facilitálásával, a résztvevők bevonásával és aktivizálásával kapcsolatos módszerek elsajátítására. Interjúalanyaink a program támogatási filozófiáját is kiemelték. A sokak számára már megszokott – számonkérésen és ellenőrzésen alapuló – pályázati együttműködés helyett ugyanis ezúttal inkább érdeklődéssel, bátorítással és kifejezetten kevés adminisztrációs kötelezettséggel találkozhattak a támogatottak. Emellett nagyfokú szabadságot biztosított a program, nem írt elő helyesnek vagy követendőnek tekintett tevékenységeket. Többen pozitívként élték meg, hogy a nagyobb eseményekre személyesen ellátogattak a KisVÁROS munkatársai, ezzel is biztosítva a program személyességét. Az elért hatás szempontjából még kiemelt jelentőségű volt:

- [a támogatottakról készült filmek](#),
- a program keretében elérhető anyagi támogatás,
- a civil szektorban szokatlanul hosszú pályázati futamidő,
- a személyes találkozások és programok, amelyek egyrészt a többi KisVÁROS támogatottal, másrészt a donor szervezet képviselőivel valósultak meg,
- a program munkatársak szakmai felkészültsége.

A hatások elérését segítő külső tényezők

A beszélgetések során olyan külső tényezőket is azonosítottunk, amelyek nem a programnak – hanem inkább a támogatottaknak és környezetüknek – a sajátosságai, és amelyek ugyancsak a hatások eléréséhez járulnak hozzá. Nagyobb eséllyel értek el sikereket azok, aki személyes kötelezettségnek érezték a pályázatban vállalt ígéretük teljesítését és akiknek családi környezete támogató volt – hiszen a támogatottak sokszor kevesebb időt tudtak tölteni családjukkal és több energiát fordítottak önkéntes (azaz munkadíjjal nem járó) tevékenységekre. A sikerességet az is pozitívan befolyásolta, ha egy támogatott az általa létrehozott csapat érdekeit és értékeit szem előtt tartva a helyi közösségen belül – akár a helyi hatalom képviselővel szemben – képes volt konfliktusokat felvállalni.

A sikerességet elősegítő tényezők csoportszinten is azonosíthatók. A csapat és a helyben végzett közös munka prioritását bizonyítja, hogy több helyszínen szervezetfejlesztésre (elsősorban csapatépítésre, operatív és stratégiai tervezésre) került sor. A beszámolók szerint elsősorban a célok, az ahhoz rendelt feladatok és a hatékony munkamegosztás képezték tárgyát ezeknek a találkozóknak. Megítélésünk szerint a tudatos szervezetfejlesztést felvállaló támogatottaknak jelentősebb hatást sikerült elérni a KisVÁROS program keretében. Ugyanez mondható el azokról a csapatokról, ahol a tagok rendelkeztek az alábbi kompetenciákkal: 1) erőforrás-tervezés, 2) kommunikáció, marketing, 3) projektmenedzsmentet támogató ICT eszközök kezelése, 4) önreflexió és önfejlesztés.

Tapasztalatunk szerint elsősorban azok a csoportok voltak sikeresek, ahol a csoporttagok nagyfokú önállóságot és rugalmasságot kaptak. A feladatokat a vezetők tehát nem delegálták, a felvállalható feladatok köre nem volt előre rögzítve. A közösség igényeire reagálva, vagy éppen a csoportba tartozók érdeklődéséhez igazodva születtek meg újabb és újabb projektötletek – amennyiben valaki felvállalta az adott projekt koordinálását. A sikerességhez járult hozzá az is, ha a csoport kialakulásához elegendő idő állt rendelkezésre. Egymás megismerése, a közös célok és munkamódszer meghatározása, a feladatkörök felosztása, a működési modell kialakítása és a csoport-tagok bevonása időigényes. Néhány településen ez a fajta „összezsizolódás” már a KisVÁROS program előtt elindult és a hosszú futamidőnek köszönhetően ki tudott teljesedni.

A sikerességet támogató tényezők között még a helyi közösség jellemzőit érdemes nevesíteni. Együttműködő önkormányzatok esetén látványosabb sikerek érhetők el. Sikeresség szempontjából nem csak az volt a fontos, hogy a pályázók mit akartak megvalósítani – hanem az is, hogy támogatott (és az általa vezetett csapat) által kínált szolgáltatások mennyire illeszkedtek a helyi közösség igényeihez. Fontos kritériumnak tekinthető az adott település társadalmi-gazdasági státusza: a jobb anyagi helyzetben lévő közösségekben nagyobb eséllyel bukkantak fel olyan adományozók, akik akár direkt megkeresés nélkül is felajánlottak támogatást egy-egy helyi programnak vagy szervezetnek. Végül érdemes megemlíteni: a sikerességet befolyásolta az is, hogy a civil aktivitásnak és az aktív közösségi életnek volt-e helyben hagyománya, mintája.

Mi gátolta a hatások elérését?

A várt hatások elérését nehezítheti, ha a helyi civil ökoszisztémában nincs mintája az együttműködésnek, ha a szervezetek közötti (és szervezeteken belüli) konfliktusok meggátolják a közös gondolkodást és cselekvést. Ugyanilyen akadályozó tényezőnek tekinthető, ha a program támogatottja nem tudja motiválni, koordinálni csapattagjait, ha nem tudja vonzóvá tenni a civil aktivitást és nem tud újabb tagokat toborozni. A csapatépítés szempontjából további nehézséget jelenthet egy közösségi vezető (feltételezett) külön-utassága. Ez a külön-utasság (vagy kívülállóság) kialakulhat akkor, ha valaki nem akarja elfogadni a helyi adottságokat, viszony-, és

szabályrendszereket. Végül a földrajzi távolságok okozta hátrányokra is érdemes felhívni a figyelmet. A Budapestről távolabb élő támogatottak esetében a kívülállóság és egyedülállóság érzetéhez vezethet az intenzív kapcsolat hiánya.

Az értékelés keretében felkeresett interjúalanyok fejlesztési javaslatokat is megfogalmaztak. Ezeknek a javaslatoknak az alkalmazhatóságáról többször egyeztettünk a KisVÁROS program munkatársaival, azonban ebben a rövid összefoglalóban bemutatásuktól eltekintünk.